

divadlo fxšaldy

Bedřich Smetana: DVĚ VDOVY premiéra 15. prosince 2017 - Divadlo F. X. Šaldy

Páteční premiéra Smetanovy opery *Dvě vdovy* v Divadle F. X. Šaldy rozšíří repertoár liberecké opery o další skvost z české operní klasiky a slibuje nevšední divadelní zážitek.

Libereckou inscenaci vytvořil hvězdný tým: významný český dirigent Robert Jindra, který je v současné době velice žádaný v zahraničí, a přesto neztrácí své vřelé nadšení pro českou hudbu a Smetanovu operní tvorbu zvláště. Je nám ctí, že s naším souborem pracoval. Společně s ním inscenaci opery *Dvě vdovy* v Šaldově divadle vytvořil slavný režisér s osobitou poetikou, Jan Antonín Pitínský, a vtiskl české operní klasice čerstvý dech a živý komediální půvab. Oba umělce samozřejmě známe z jejich působení v pražském Národním divadle, a odtud také přicházejí další hvězdy našeho nastudování: sopranistka Dana Burešová v roli Anežky, tenorista Martin Šrejma jako Ladislav Podhájský a basista Zdeněk Plech jako Mumlal. (Poslední nastudování *Dvou vdov* operním souborem Divadla F. X. Šaldy bylo premiérováno 13. prosince 1974, v režii Oldřicha Mrňáka, pod taktovkou Františka Babického.)

Dirigent: Robert Jindra

Režie: Jan Antonín Pitínský

Scéna: Tomáš Rusín

Kostýmy: Zuzana Štefunková Rusínová

Dramaturgie: Linda Keprtová

Karolina: VĚRA POLÁCHOVÁ | SOŇA GODARSKÁ

Anežka: DANA BUREŠOVÁ | LÍVIA OBRUČNÍK VĚNOSOVÁ

Ladislav Podhájský: DUŠAN RŮŽIČKA | MARTIN ŠREJMA

Mumlal: PAVEL VANČURA | ZDENĚK PLECH

„...dostal jsem mimo věnců a kytek též krásnou taktovku, stříbrem zdobenou a stříbrný věnec, ježž mně odevzdali jménem celého operního členstva páni Lev a Souček, volán jsem byl po každém aktu několikrát. Úspěch opery byl dokonalý.“

Tak si zapsal Bedřich Smetana (1824 – 1884) své dojmy po premiéře opery *Dvě vdovy*, která se konala 27. března 1874 v Prozatímním divadle, pod skladatelovou taktovkou. V tu dobu má již Smetana na svém kontě čtyři operní kompozice – *Branibory v Čechách*, *Libuši*, *Dalibora* a *Prodanou nevěstu*. Operu *Dvě vdovy* píše v nejbouřlivějším období svého života, v samotném závěru svého působení na místě prvního kapelníka v Prozatímním divadle. Ve stejném období (1866–1874) se tvoří všechno odvážné a převratné, co přinesla éra Prozatímního divadla české kultuře vůbec, a smutným politickým „bojem o Smetanu“, skladatelovou nemocí a odchodem na podzim 1874 pak šťastné období celého divadla končí. Mezi první a druhou premiérou *Dvou vdov* se vlastně odehrál zápas o směřování české kultury. Práce kapelníka měla na Smetanovo skládání významný vliv, přímý dialog se souborem i orchestrem mu pomáhal rozvíjet jeho pojetí nového hudebního dramatu. Libreto E. F. Züngela je inspirováno francouzskou hříčkou J. P. Mallefilla, což také není náhoda. Smetana ji nejprve viděl v provedení činoherního souboru. Umělci Prozatímního divadla hledali nový zdroj inspirace pro českou kulturu, aby se vymanili z německého vlivu, a velmi tíhli k současné francouzské konverzačce, která přinášela jemnou psychologii a zaměření na soukromé, intimní city. Málokdo si dnes uvědomí, že z těchto lehkých až lechtivých hříček vyrostlo moderní české herectví. Odtud také roste svým způsobem nejodvážnější Smetanovo operní dílo, které něžným, laskavým způsobem vypráví o dvou zcela rozdílných ženách ve stejné situaci. Každá z nich se zcela jinak a posvém vypořádává se svým truchlením.

Dirigent Robert Jindra nám prozradil, co pro něj osobně znamená česká operní tvorba: „Vždy říkám, že můj největší dirigentský sen se mi již vyplnil, když jsem směl dirigovat Smetanovu *Libuši* v Národním divadle. Miluji českou operu pro její originalitu, hudební bohatost a svébytnost. Měl jsem možnost opakovaně nastudovat a dirigovat všechna stěžejní jevištní díla Leoše Janáčka, Dvořákovu *Rusalku* a *Armidu*,

divadlo f x š a l d y

Smetanovy *Dvě vdovy*, *Tajemství*, *Čertovu stěnu*, *Libuši*. Rád bych se někdy pustil do Fibichovy *Hedy*, *Šárky* nebo trilogie melodramů *Hippodamie*. Zkrátka česká opera je v mém srdci a uměleckém zájmu na čelním místě.“

A jak vnímá *Dvě vdovy* v rámci české opery a Smetanova díla? „*Dvě vdovy* jsou v kontextu Smetanovy tvorby výjimečným dílem. Jde vlastně o typ salónní konverzační opery. Pro interpretaci je ovšem velmi náročné v rámci typické smetanovské instrumentace vyjádřit současně určitou vylehčenost a nadsázku. Smetanova mistrovská partitura nabízí široké spektrum nálad, folklórních nápěvků, ansámblů „rossiniovského“ typu a dokonce i netradiční melodram. V mnoha ohledech jde o přelomové a originální dílo české operní literatury. Především ve druhém jednání Smetana používá na svou dobu zcela moderní harmonické postupy, které i při dnešním poslechu mohou působit neobvykle a novátorsky.“

„Opera *Dvě vdovy* mi učarovala milou, možná i divokou rozverností v hudbě“, říká režisér Jan Antonín Pitínský. „Líbí se mi všechna terceta a kvarteta, těší mě a rozradostňují. Ovšem úplně nejsilnější představy ve mně vzbuzují všechny ty zemědělské stroje, se kterými Karolína jezdí na všeliké zemědělské výstavy po Rakousku-Uhersku. Sám si představuji, že jsem jedním tím strojem.“

V tématu mi opera učarovala určitým smutkem, jenž se týká lásky a její nejednoznačnosti. Láska je vlastně krutá a její uskutečnění, má-li být naprosté, není vždy lehké. Žal Anežky je velmi opravdový. Vážím si těch žen, jejichž citům vládne co nejhlubší přirozenost.

Je to skutečně drama, dá se říci drama charakterů, ale prožívají ho lidé s dobrým srdcem. Je to trochu Shakespeare a trochu francouzská fraška, ale její spodní tón může být nebezpečný. Co kdyby se Karolína také zamilovala do Podhájského? Jak by se chovala? Bylo by to strašné? Opera je právě o této hrozbě.“

O svém vztahu k Liberci pak Pitínský praví: „Znal jsem Ypsilonku, měl rád Václava Helšuse. Viděl jsem v televizi poslední inscenaci Ivana Rajmonta, *Školu žen*, s vynikajícími herci. V Liberci jsem byl jen jednou, těším se na antikvariát u Fryče, proslulý též u nás na Moravě.“

O své Karolíně říká sopranistka DFXŠ Věra Poláchová: „Výčet mých rolí ze Smetanových oper je už poměrně dlouhý: *Tajemství* – Blaženka, *Hubička* – Vendulka, *Prodaná nevěsta* – Mařenka, Esmeralda, *Dalibor* – Jitka, *Čertova stěna* – Katuška, a teď Karolína. Mohlo by se zdát, že nastudovat další roli bude už hračka až rutina. Ale opak je pravdou. Jisté principy Smetanova hudebního rukopisu tu fungují, ale komediální zaměření celého kusu a výrazná vytrálost Karolíny ji obohacují a zároveň komplikují. Dalo nám s panem režisérem Pitínským práci vystopovat a rozklíčovat záluždnosti jejího konání a zároveň až vášnivou radost z povedených, až intrikánských kousků. Řekla bych, že jsem si oblíbila její živelnou hravost za každé situace. A pokud je v opeře řeč o `malé šelmičce`, pak bych právě tak nazvala svou Karolínu.“

Jan Antonín Pitínský

po absolvování gymnázia a střední knihovnické školy vystřídal několik zaměstnání. Byl spoluzakladatelem brněnského souboru Nepojízdná housenka (1979) a Ochotnického kroužku (1985), kde na sebe upozornil režii Kafkovy *Ameriky* (dramatizoval spolu s P. Osolobě) a svých her *Ananas* (1987) a *Matka* (1988), pod názvem *Minimální okolí mrazícího boxu* inscenoval poezii J. Dynky. V roce 1991 byl spolutvůrcem Kabinetu múz, ve kterém režíroval několik inscenací (*Tutugari*, *Sňatek*, *Blázen jsem ve své vsi*, *Máj*, *Silná v zoologii*). V roce 1992 Kabinet múz opustil, žije ve svobodném povolání a hostuje jako režisér v divadlech po celé republice. Připomeňme alespoň některé jeho režie: v brněnském Mahenově divadle nastudoval *Město plné prachu* (1991) a *Rosmersholm* (2003), v pražském Divadle Na zábradlí to byly mimo jiné *Táňa*, *Táňa*, *Ritter – Dene – Voss*, *Divadelník*, v Městském divadle ve Zlíně *Osm a půl (a půl)*, *Její pastorkyňa*, *Proces*, *Dialogy Karmelitek*, *Smrt Hippodamie*, v HaDivadle v Brně *Jób a Král Oidipús*, v pražském Dejvickém divadle režíroval *Sestru Úzkost a Spřízněné volbou*, v Divadle v Dlouhé Kouzelný vrch, ve Slovákém divadle v Uherském Hradišti *Gazdinu robu* a *Bratry Karamazovy*, v Divadle Husa na provázku *Evangelium svatého Lukáše*, v Národním divadle Durychovo *Bloudění*, *Maryšu*, *Markétu Lazarovou*, *Šrámkovy Zvony*, *Babičku*, *Naše furianty*, *Radůze a Mahulenu*, *Strakonického dudáka*. Z jeho operních režii jmenujme kupříkladu *Tristana a Isoldu*, *Dalibora*, *Dido a Aeneas*, *Il tabarro*, *Gianni Schicchi*, *Řecké pašije*, či *Pád Antikrista*. Jeho režijní práce byla mnohokrát oceněna prestižními cenami – čtyřikrát Cenou A. Radoka, dvakrát Cenou Nadace ČLF, na Slovensku obdržel cenu DOSKÝ, jeho inscenace zvítězily několikrát v anketě Divadelních novin, v roce 2007 obdržel Cenu MK ČR za přínos v oblasti divadla. Dále je autorem her *Deska* (s M. Černouškem), *Park*, *Buldočina* a *Pokojíček*. Napsal knihy *Praha – intimní deník hrdiny*, „román“ *Walker a Bezruč*, a básnickou sbírku *Lulku tatíčkoví*.

Robert Jindra (*1977)

divadlofxšaldy

absolvoval Pražskou konzervatoř v oborech klasický zpěv a dirigování. Od roku 2001 působí v Národním divadle v Praze, kde dosud nastudoval například Mozartovu operu *Così fan tutte*, Smetanovy *Dvě vdovy* nebo Janáčkovy opery *Příhody lišky Bystroušky* a *Z mrtvého domu*. Dále zde dirigoval řadu děl českého i světového operního repertoáru (Smetana – *Tajemství* a *Libuše*, Dvořák – *Rusalka*, Janáček – *Káťa Kabanová* a *Její pastorkyňa*, Mozart – *Don Giovanni* a *Figarova svatba*, Bizet – *Carmen*, Verdi – *Falstaff* ad.) nebo mimořádné koncerty *Mozartovy narozeniny* a *České operní gala*. V sezóně 2013/2014 působil v ND rovněž na pozici hudebního ředitele opery. Od února 2010 do listopadu 2014 byl hudebním ředitelem opery Národního divadla moravskoslezského v Ostravě, kde nastudoval řadu operních premiér (Smetana – *Čertova stěna*, Dvořák – *Armida*, Janáček – *Její pastorkyňa*, *Věc Makropulos*, *Káťa Kabanová* a *Výlety páně Broučkovy*, Wagner – *Lohengrin*, Verdi – *Falstaff* a *La traviata*, Massenet – *Werther*, Catalani – *La Wally*, Puccini – *Bohéma*, Hindemith – *Cardillac*). Byl zde rovněž dirigentem mimořádných koncertů Verdi Gala, České operní Gala a Puccini Gala. Robert Jindra hostoval například v Deutsche Oper am Rhein v Düsseldorfu/Duisburgu, v Norské opeře v Oslu (Strauss – *Ariadna na Naxu*), ve Státním divadle Košice (Janáček – *Její pastorkyňa*, Wagner – *Víly*) nebo ve Slovenském národním divadle v Bratislavě (Halévy – *Židovka*). Spolupracoval s řadou orchestrů (Filharmonie Essen, Pražská komorní filharmonie, Český národní symfonický orchestr, Plzeňská filharmonie, Symfonický orchestr hlavního města Prahy FOK, Janáčkova filharmonie Ostrava, Symfonický orchestr Českého rozhlasu, Moravská filharmonie Olomouc, Filharmonie Bohuslava Martinů Zlín nebo Státní filharmonie Košice). Ze sólistů, se kterými Robert Jindra spolupracoval, jmenujme například Olgu Peretyatko, Nadine Secunde, Evu Urbanovou, Olgu Romanko, Maidu Hundeling, Janu Kurucovou, Gustava Portu, Roberta Saccu, Adama Plachetku, Ferruccia Furlanetta, Tomasz Konieczneho, Petera Mikuláše nebo Štefana Kocána.

Stručné dějiny tenisu

Pokud bychom chtěli pojmenovat zakladatele „novodobého“ tenisu, jistě by to byl major Wingfield, Angličan, který roku 1874 pojmenoval pravidla hry, nazval je „sféristika“ a v témže roce si je nechal patentovat, a to včetně patentu na vybavení pro venkovní tenis. Hřiště bývalo u základních čar širší než u sítě, síť měla výšku 1,5m a připomínala spíše dnešní síť na badminton. Pozdější název tennis vychází pravděpodobně z francouzského *tennez*, které se překládá jako „berte, chytejte“. V českých zemích se první tenisový turnaj odehrál již v roce 1879, v Chocni, v parku knížat Kinských. Na palubové podlaze se hrávalo na zámku v Litomyšli, v Praze a dalších městech bylo vybudováno velké množství míčoven. Počátky organizovaného tenisu sledujeme od roku 1893, kdy byl založen první tenisový klub, jenž posléze sídlil na pražské Štvanici.